

Poezia Niciodata toamna, scrisa de Tudor Arghezi - comentariu

Tudor Arghezi, poetul existentei si al realului, este si un poet al apusului. Odata cu texte precum Niciodata toamna..., De-a v-ati ascuns ori Duhovniceasca, lirica argheziana a Cuvintelor potrivite (1927) intra intr-o varsta a stingerii universale. Astfel, inca din primele versuri ale poeziei Niciodata toamna..., sentimentul care se insinueaza in toata faptura este cel al sfarsitului apropiat: "Niciodata toamna nu fu mai frumoasa / Sufletului nostru bucuros de moarte". Toamna argheziana reprezinta un anotimp al plenitudinii, al amintirii, dar si al extinctiei. Perceptia acestuia se concretizeaza intr-o imagine reproducata parca dupa o stampa orientala pe matase: "Palid asternut e sesul de matasa, / Norilor copacii le urzesc brocarte".

Poetul imagineaza un spatiu rustic, intim, cu nuante traditionale: "Casele-adunate, ca niste urcioare / Cu vin ingrosat in fundul lor de lut, / Stau in tarmu-albastru-al raului de soare, / Din mocirla carui aur am baut". Acesta este teritoriul imaginar cel mai favorabil regresiei spre un trecut arhaic. Versurile abunda in simboluri ale intimitatii cu trecutul: casele, urcioarele, vinul, aurul. Dintre acestea, vinul si aurul, substante elementare, au o semnificatie aparte. Ele sunt simboluri ale opulentei, dar si ale vechimii si continuitatii. Remarcabila este convergenta simbolica a vinului, a aurului si a soarelui, sugerandu-se astfel permanenta si eterna reintoarcere, semne ale existentei patriarhale, din care poetului i-a fost dat sa se impartaseasca.

In continuare, Arghezi construiește o imagine a înaltării, reveria poetică alimentându-se din elanul ascendent al spiritului: pasarile negre suie in apus, / Ca frunza bolnava a carpenului sur / Ce se desfrunzeste, scuturand in sus / Foile-n azur". Aceasta viziune e alcatuita cu ajutorul unei retorici a contrastului. Sunt doua randuri de notiuni: in primul rand, "pasarile", "suie", "frunza", "carpenul", "in sus" "foile-n azur"; iar apoi, "negre", "in apus", "bolnava", "sur", "desfrunzeste", "scuturand". Prin urmare, Arghezi asociaza termeni din sfera înaltării cu alții, care sugereaza decrepitudinea. E tocmai opozitia specifica fapturii umane, care tinde spre absolut, dar impartaseste totodata conditia vremelnica. Pasarea, frunza sau copacul sunt simboluri ascensionale, ce reprezinta aici un ultim indemn la devenire spirituala si la transcendere a starii precare.

Indemnul acesta se mentine in ultima strofa, unde se amplifica si nostalgia fiintei, ca o tristete a trecerii: "Cine vrea sa planga, cine sa jeleasca / Vie sa asculte-ndemnul ne-nteles, / Si cu ochii faca plopilor cereasca / Sa-si ingroape umbra-n umbra lor, in ses". Simbolul central al acestor versuri este plopul. Peste tot unde apare, "...ca flacara sau coloana, poemul are tendinta sa se sublimeze, sa-si verticalizeze mesajul simbolic" (Gilbert Durand). Ar fi deci vorba despre o imagine a totalitatii cosmice, in care omul trebuie sa se inscrie. Metafora "sa-si ingroape umbra-n umbra lor..." sugereaza tocmai acest lucru. A-ti ingropa umbra in umbra plopului inseamna a te uni cu arborele in tendinta de ascensiune, de depasire a timpului, caci umbra e arhetipul fiintei, realitatea ultima a obiectelor. Poate de aici rezulta si frumusetea toamnei, ce ofera tuturor prilejul unei astfel de aventuri imaginare.